

יש אור בקצה המשפט

לא כל אחד יכול לשכור לעצמו עורך דין, בייחוד אם הוא עני ■ מתנדבי "אור במשפט" בקריה האקדמית אונו מסייעים לאנשים שאינם מצליחים להתמודד עם הרשויות וידם אינה משגת לשלם לעורך דין ■ אחד המתנדבים, גלעד רשף: "הבנתי כיצד עזרה פשוטה יכולה לשנות למישהו את החיים"

רשף (מימין) ופרי. עמבור האוכלוסיה החלשה מדובר בדיני נפשות ■ צילום: שיראל עמרני

הקריה האקדמית מטפלים גם בבעיות קטנות לכאורה ■ צילום: ניר לנדאו

א', תושבת אור יהודה, הפגינה שכנות טר' בה ואפשרה לאחד משכניה להיכנס לביתה על מנת להשתמש בשירותים. כשהתעכב לאורך זמן בבית היא ניגשה לראות מה קורה ומצאה אותו בחדר השינה שלה. האיש ברח מיד, והיא גילתה שנעלמו לה תכשיטים בשווי 10,000 שקל.

א' אינה אישה מבוססת, היא מבוגרת ואינה דוברת עברית. תלונתה במשטרה נסגרה מחוץ סר ראיות, ובצר לה היא פנתה לקליניקה "אור במשפט" בקריה האקדמית אונו. בתחילה מתנדבי הקליניקה התקשו להאמין לסיפור המוזר, אך לאחר שלמדו את פרטי המקרה חשו שהצדק עימה. המתנדבים ניסו לפתוח את התיק מחדש, אולם ללא הצלחה, ולבסוף פנו להליך אזרחי ותבעו את החשוד בבית המשפט לתביעות קטנות. אחד מהם התלווה ל'א' בבית המשפט, ובסופו של דבר היא ניצחה וקיבלה פסק דין הקובע שעליה לקבל החזר של כל הכספים שתבעה מהשכן.

הצדק עיוור לעתים קרובות לגבי אנשים הבאים מאוכלוסיה שמצבה הסוציאלי-אקונומי אינו מזהיר. הקליניקה "אור במשפט" בקריה האקדמית אונו הוקמה עבור מעוטי יכולת הדוקים לייצוג או לייצוג משפטי ואינם יכולים לשלם עבורו. זהו פרויקט חברתי המסייע לקהילה על ידי מתן שירות טרום משפטי ומשפטי במגוון נושאים, בהם דיני משפחה, דיני חוזים, דיני קניין, הוצאה לפועל, הגנת הצרכן, דיני עבודה, זכויות יוצרים ועוד.

הקליניקה מעניקה את שירותיה ללא תשלום ותחת פיקוח והכוונה של עורכי דין, ומנהלת על ידי דקלה טוטיאן, מייסדת הפרויקט והאחראית המקצועית על הקליניקה מטעם הקריה האקדמית אונו. רוב הפונים לקליניקה הם תושבי אור יהודה והסביבה. "גם אם אלו בעיות משפטיות קטנות לכאורה", מסביר רה טוטיאן, "עבור אותם אנשים מדובר בדיני נפשות".

מטלה שהפכה למחויבות

גלעד רשף הגיע ל"אור במשפט" כסטודנט למשפטים. כמו כל סטודנט בקריה האקדמית, גם על רשף הוטל להשתתף בפרויקט מחויבות קהילתית על מנת להיות זכאי לתואר בסיום לימודיו. על אף שהגיע כדי למלא מטלה ליימודית, ההתנדבות בקליניקה השפיעה עליו מאוד, ובסופו של דבר הוא נשאר שם זמן רב לאחר שהשלים את מכסת שעות החובה שלו.

רשף: "הבנתי כיצד עזרה פשוטה, כמו צריכת התבטאות טלפונית והבנה של מסמך משפטי רשמי, יכולה לשנות למישהו את החיים. התסכול שבהתמודדות עם רשויות, שלטונות, עורכי דין וכדומה יכולה להביא אנשים שמתקשים בכך לדיכאון ולהידרדרות לצרות עמוקות יותר".

אחד המקרים שרשף טיפל בו זניח לכאורה בהיקפו, אך הסיוע חסך מהפונה עגמת נפש רבה. מדובר באדם מבוגר שנתן שלוש המאות על סך 150 שקל כתשלום לחנות המכירת.

ההמחאות חזרו והאיש נקלע לחוב גדול, מכיוון שסכום כל צ'ק תפח בגלל דמי הוצאה לפועל. "אותו אדם קיבל מכתב אגרסיבי מעורך דין, כאשר כל שעשה היה לתת צ'קים למכולת", מסביר רשף. "אור במשפט" השיגו לו תנאים נוחים להסדרת החוב".

מקרה קיצוני שרשף זוכר שטיפל בו היה של תושב אור יהודה, נכה 100 אחוז, שהמים בביתו נותקו בגלל חוב לא גדול. רשף: "אדם זה לא יכול היה להתמודד עם חיי היומיום לבדו ונזקק לעזרה". מתנדבי הפרויקט דאגו להחזיר מיד את המים לדירה ואז פתרו את הבעיה מבחינה חוקית.

לתושב אור יהודה, נכה בשיעור מאה אחוז, נותקו המים בביתו בגלל חוב לא גדול. מתנדבי הפרויקט דאגו קודם כל להחזיר את המים לדירה ואז פתרו מבחינה חוקית את הבעיה

פרי: "לאורך הלימודים רואים את עולם עריכת הדין 'על יבש' וזה עשוי להיות מתיש לעיתים. החוויה המציאותית הזו, לעבוד ממש במקצוע לפני ההתמחות, ולחבר את כל הנלמד בקורסים השונים, העניקה לי המון"

צוברים ניסיון

שרה הירש, יועצת מס במקצועה, החליטה להגשים חלום ישן ולהפוך לעורכת דין. היא נמצאת כעת בסמסטר האחרון לתואר, וכבר התקבלה להתמחות בבית המשפט בנתניה. "אין לי ספק שגם אני הרווחתי מהפרויקט הזה", מסבירה שרה, "הידע שרכשתי במקרים שבהם טיפלתי העניק לי ניסיון רב בפרקטיקה הפרויקט הזה מדהים, לא רק בגלל היישום המצוי של הלימודים, אלא גם בגלל החוויה הרגשית. מדובר באנשים מרקע לא פשוט, והם תולים בסטודנטים את כל התקוות שלהם. זה אמנם לא קל, אך מאוד מרגש, לעזור ולהביא לתוצאות שמוסיפות אור לחיים של אנשים".

"מקרה חשוב שהיה לי הוא של משפחה פורטוגלית, מספרת שרה, "שני בני הזוג, הנישואים בפעם השנייה, הם שכירים בעלי הכנסה נמוכה וכל אחד מהם בנפרד הוכרו פושט רגל. לזוג חמישה ילדים קטנים בבית וחובות רבים". באמצעות "אור במשפט" נעשתה פנייה להקטנת תשלומי הבעל ונראה כי הם ישיגו באמצעות הקליניקה הסדר תשלומים, דבר שי עוזר להם מאוד. "התחושה שיכולתי לסייע למשפחה גדולה כזו היתה מאוד מספקת", משתפת שרה.

אשרי פרי, תלמיד בשנה ג' בחוג למשפ

טים, הגיע ל"אור במשפט" דרך מכרה ששירתה שם במסגרת השירות הלאומי. הוא נקלט בקליניקה והרגיש נהדר לתרום ולתת לקהילה, וכמובן ללמוד מהתהליך. "לאורך הלימודים רואים את עולם עריכת הדין 'על יבש' וזה עשוי להיות מתיש לעיתים. החוויה המציאותית הזו, לעבוד ממש במקצוע לפני ההתמחות, ולחבר את כל הנלמד בקורסים השונים, העניקה לי המון".

כשהוא נשאל על תיק בעל משמעות מיוחדת בעבורו, הוא מספר על תיק שעורנו בטייפול בתחום דיני המשפחה. "הגיע אדם במצב נפשי וסוציאלי-אקונומי קשה. האיש היה גרוש ובהסכם הגירושין שלו הוטלו עליו הגבלות חמורות בהסדרי הראייה עם ילדיו. הוא רוצה מאוד לקיים קשר קרוב עימם, ולטענתו ההגבלות נגזרו עליו ללא סיבה מוצדקת".

בקליניקה בחנו את הפרטים והבינו שאכן אין אלמנט של מסוכנות או גורם אחר המצדיק את הרחקתו של האיש מילדיו. הם פנו בשמו לבית המשפט ועניינו נמצא עדיין בהליכים. "זהו תיק מעשיר מבחינה משפטית, וגם ההרגשה לעזור כך לאנשים שעל פי רוב לא זוכים לייצוג נאות מספקת מאוד. לשם כך בחרתי במקצוע", אומר אשרי.

עדי ששון ■